

## СЕКЦІЯ 5. НА ПОЧАТКУ НАУКОВОГО ШЛЯХУ

---

*Артьомов Олександр Сергійович,  
студент 1-го курсу магістратури  
факультету цивільної та господарської юстиції  
Національного університету «Одеська юридична академія»  
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Берназ-Лукавецька О.М.*

### **ПРОБЛЕМИ ПОДІЛУ МАЙНА ПОДРУЖЖЯ, ЩО ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЛЬНОСТІ**

На сьогоднішній день все актуальнішим стає питання поділу майна подружжя. При цьому, слід звернути увагу, що подружжя може визначити статус свого майна як в договірному порядку, при цьому перебуваючи в шлюбі, так і в судовому порядку – в разі наявності спірних правовідносин між ними.

Сьогодні норми чинного законодавства надають майну подружжю статусу особистої приватної та спільної сумісної власності.

Статтею 57 Сімейного кодексу України, зазначається, що особистою приватною власністю дружини, чоловіка є майно, набуте нею, ним за час шлюбу, але за кошти, які належали їй (йому) особисто. Статтею 69 Сімейного кодексу України [1] передбачено право чоловіка та дружини на поділ майна, яке належить їм на праві спільної сумісної власності, тому приходимо до висновку, що якщо подружжя все ж вирішило поділити своє майно, то перед його поділом, спочатку потрібно чітко з'ясувати чи належить воно їм на праві спільної сумісної власності.

Поняття поділу є досить неконкретизованим, тому як в науковій доктрині так і в практичному досвіді вирішення спорів щодо поділу майна подружжя виникає багато непорозумінь та колізій, особливо якщо один з них має статус підприємця.

Все частіше виникає питання: «чи можна вважати майно, яке використовувалось в підприємницькій діяльності одного з подружжя як спільну сумісну власність подружжя, а відповідно ділити між ними?» З даного питання існує неоднозначна судова практика, тому наразі воно є актуальним та потребує

детального дослідження. Оскільки норми сімейного кодексу однозначно не дають відповіді на вказане питання, тому, вбачається за необхідне звернутися до судової практики.

Важливе значення при вирішенні сімейних спорів належить Постанові пленуму Верховного Суду України N 11 від 21 грудня 2007 р. [2]. Так, п. 29 вказаної Постанови передбачено, що майно приватного підприємства чи фізичної особи – підприємця не є об'єктом спільної сумісної власності подружжя. В той час, п. 23 Постанови передбачено, що вирішуючи спори між подружжям про майно, необхідно встановлювати обсяг спільно нажитого майна, наявного на час припинення спільного ведення господарства, з'ясовувати джерело і час його придбання.

Висновку про надання майну статусу приватної власності дійшов Верховний Суд України у справі № 6-79цс13 [3]. При цьому, Верховний Суд України формує правову позицію, в якій вказує, що при прийнятті рішення, повинен установити не тільки факт набуття майна під час шлюбу, але й той факт, що джерелом його набуття є спільні сумісні кошти або спільна праця подружжя. В своєму рішенні Суд звертає увагу на те, що майно для здійснення підприємницької діяльності, було придбане не за спільні кошти подружжя, а за кошти третіх осіб, і саме тому не може бути визнане об'єктом спільної сумісної власності.

Тобто вбачається, що істотними факторами при поділі майна є спільні кошти або ж спільна праця подружжя, як підстава віднесення майна до категорії спільної сумісної власності подружжя, або ж навпаки.

Важливою на сьогоднішній день є також наступна судова практика: 1 липня 2016 року Верховний Суд України у справі № 6-612цс15 [4] прийшов до висновку, що для правильного застосування ст. 60 СК України та визнання майна спільною сумісною власністю суд повинен установити не тільки факт набуття цього майна за час шлюбу, а й той факт, що джерелом його набуття є спільні сумісні кошти або спільна праця подружжя. Хоча, звертаючись до судових рішень можна натрапити і на інші позиції, для прикладу Рішення Конституційного суду України по справі № 1-8/2012 [5], де Суд зазначає, що приватне підприємств, засноване одним із подружжя, – це окремий об'єкт права спільної сумісної власності подружжя. Проте, детально проаналізувавши норми закону, враховуючи висновки та правові позиції судів вищих інстанцій, можна дійти висновку, що як статутний капітал та майно приватного підприємства, так і майно фізичної особи – підприємця можуть перебувати в режимі особистої приватної власності (поділу не підлягають) так і належати подружжю на праві спільної сумісної власності. Сам по собі факт придбання

спірного майна в період шлюбу не є безумовною підставою для віднесення такого майна до об'єктів права спільної сумісної власності подружжя, тобто суду при винесенні рішення необхідно визначити чи придбане воно за особисті кошти або за рахунок спільних сумісних коштів та (або) спільної праці подружжя [6].

Отже, як вбачається, існує багато думок, правових позицій, висновків суду щодо вирішення спорів про поділ майна подружжя, що використовується в підприємницькій діяльності. Все ж краще жити «в договірному порядку» та «без поділів», проте, якщо все ж необхідно встановити в судовому порядку право особистої власності на майно, це можливо – лише надайте суду належні докази на підтвердження своєї позиції.

#### **ЛІТЕРАТУРА:**

1. Сімейний кодекс України: закон від 10.01.2002 № 2947-III.. – URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
2. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя, Постанова Верховного Суду України від 21.12.2007 № 11.. – Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07>.
3. Постанова Верховного Суду України по справі від 02.10.2013 р. № 6-79цс13.. – Режим доступу [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/D41A2B7484C02240C2257C92003A6D0F](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D41A2B7484C02240C2257C92003A6D0F)).
4. Постанова Верховного суду України від 01.07.2015 р. № 6-612цс15.. – URL:[http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/B830A8E03C8F7F90C2257E7D0025E19D](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/B830A8E03C8F7F90C2257E7D0025E19D).
5. Рішення Конституційного Суду України від 19.09.2012 № 17-рп/2012. . – Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-12>.
6. Харитонов Є.О. Цивільне право України / Харитонов Є.О., Старцев О.В., Харитонova О. І., – [Вид. 3-тє, переробл. і допов.]. – К. : Істина, 2011. – С. 795.